

Forfatter: Aakjær, Jeppe

Titel: Sækkepiben

Citation: Aakjær, Jeppe: "Sækkepiben", i Aakjær, Jeppe: *Artikler og Taler*. - 1919, Gyldendal, 1918-19, s. 280. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-aakjaer04tom-shoot-workid54226/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: *Artikler og Taler*. - 1919

teriale, en ufærdig Masse, et væltende Hav af skønne Muligheder.

En eneste Gang i Verdenslitteraturen har disse guddommelige Muligheder taarnt sig op til en Kolossalskikkelse, for hvilken en hel Nation med sine Agre og Enge, sine Bjerge og Søer, sine Moser og Heder danner Fundamentet; og Skikkelsen, er hin Digter-Bonde, „Plovmanden fra Ayrshire“, Robert Burns.

SÆKKEPIBEN.

Et Rejseminde.

(1907.)

Det er en Lørdagften i Leith. Gadelivet koger og bobler som en dampende Kjedel; Fuldmaanen staar op over Arthur Seat og slænger fra Gadernes Frømspring vældige Slagskygger ind mellem de spadserendes Ben. Højlandsskyerne sejler i kølig Majestæt hen over Byens slørede Taarne, standser et Sekund over Edinburghs Castle for mættet af Kulde fra dens flossede Fjældrifter at ty mod Havet.

Folkelivet er paa sit højeste, Kong Whisky rører vældigt paa sig. Struberne brøler, Sporvognsklokkerne ringler og raser: Væk, for Helvedet! En overvældet Matros ligger midt mellem Skinnerne og synger: Yankee doodie.

Vi er naaet hen til det Sted, hvor Constitutionstreet strømmer ind i Leith-Walk; her danner de udmundende Gader et Torv, som en Række sammenflydende Elve kan danne en Holm i Strømmen. En Uendelighed af Mennesker og Ting er skyllet sammen her; Handelsmænd og Frangere, Tønder og Trækvogne, Akrobater og Sværddansere. Menneskestrømmen skyller til begge Sider, tager en Klump bort et Sted og fæster den et andet. Begfaklerne, der blafir hid og did, er hvertøjeblik i Færd med at svide Mændenes Jakker og Huer.

I et Hjørne, hvor man ustandselig grides og skubbes, har en Afdeling af Frelsens Hær slaet sig ned; her saavel som i Danmark søger den at klappe Synderne frem ved Kastagnetter og Trommeslag. Høsten synes dog at være ringe.

Lige op ad denne Fromhedsbød har en Paraplyhandler klistret sig fast; ind mellem Hallelujaerne stikker han de freiste en Bomuldsparaply i Haanden og forklarer dem omstændelig dens Mekanisme. Han spænder sin Paraply op og ned med et rutineret Smæld; han holder den hen over Begfaklen og lader den gennemgaa Ildprøven, skjønt det vel næppe laa i dens Bestemmelse at beskytte mod dette Element. Havde nogen set Mage til Paraply; han rækker den besværgende lige op i Synet paa Hærens Forsanger; viide man behøge at notere sig, at den var af ægteste Bomuld og kostede endda kun 1 Shilling 6 Pence.

Begfaklen skjærer i hans sorte Øjne sammen med Handelsveren. Men hvem tænker paa Paraply i dette bedaaende Vejr? Da Manden har udtømt sit Vittighedsforraad, vender man sig uden Skrupler til den næste.

En Mand i Skjortærmer er traadt op paa en omvendt Fustage. Herfra begyndte han at dele smaa Pebermyntekager ud blandt Mængden. „Vil De behøge at strække Haanden frem. Ja, men det er jo gratis, kjære Mand. Saa staa dog ikke Dem selv i Lyset. Det undrer Dem, at De faar det for intet. Men det fører nu Tiderne med sig. Der er ingen Mulighed mere for at komme af med Varerne paa anden Maade.“

Nu er Publikum præpareret, man ler og smasker og venter paa den næste Vittighed. Tøndemanden har nu indstillet den gratis Uddeling. Han rækker en Tut Sodakager frem. Ja, de er vel ikke aldeles gratis, men saa godt som. „Døm selv, kjære Publikum, en Penny! De tror, det er Humbug; en Penny for en saadan Hoben Sodakager; men jeg har købt dem i Butikken her lige om Hjørnet; det er skam Varer, der ikke trænger til nogen anbefaling.“

Femørerne ruller ind fra alle Kanter. Manden paa Tønden bruger Munden hele Tiden, mens han tar Mønten ind med en ligeegyldig, selvfølgelig Gebærde, som plukkede han Pengene ned af et Træ.

Saa tager en Sækkepibe frem. Frelsens Hær mister øjeblikkelig Trefjerdedelen af Menigheden. Forsangeren ser indædt, himmelskuffet ud af Øjenkrogene.

Sækkemanden render som i Vaande frem og tilbage over Stenbroen, mens han trakterer sit Instrument. Paa Grund af Halvmørket kan jeg ikke rigtig blive klog paa,

hvordan Spilletojet er indrettet. Yderst primitivt er dog det hele. En snavset Sæk, hvori han gennem et Mundstykke indblæser sin egen Brændevinsaannde, mens han la'r Fingrene løbe op og ned ad noget, der ligner en Fløjte, og som ogsaa staar i Forbindelse med Vindsækken.

Det ser ud, som gik han med en syg Høne under Armen og klemte den, til den gav Hals. Han er utrolig pjaltet og umaadelig kæfereret. Naar han standser sit Løb, er han lige ved at blæse sig selv bagover; især i de høje Toner girer han færligt i Knæerne. Han bruger tilsyneladende kun den ene Side af Munden; i hvert Fald er det kun den ene Kind, som svulmer og strutter som en rød Ballon.

Folk tykkes godt om Spillemanden, og der vanker mange „Kobbere“.

Men saa optræder pludselig en færlig Konkurrent. En rigtig Højlander er traadt ind paa Arenen. Han er ikke blot iført autentisk Nationaldragt med Tartanplaid og Skjærf og Fez og bare Knæ og „Sporren“ paa Maven i Form af to hvide Hestehaler, men han har ogsaa en fint drejet Sækkepipe med Elfenbensmundstykke og Dingeldangel og tre mægtige Horn, det ene længere end det andet.

Sangerkampen synes da ganske ulige. Højlanderen strammer Knæmusklerne og spankulerer hen over Filiserne som en spansk Hane, mens de hvide Hestehaler hopper ham paa Maven af Selvfølelse. Men Spillet er ensformigt og uden Gemyt; det lyder dødt og snøvlede, som havde et eller andet Kjæmpeinsekt uforvarende faaet en Klo i Klemme. Den Pjaltede, der et Øjeblik har fjernet Mundstykket fra Læberne, staar pludselig og bliver ædru; han fatter nyt Mod; han render hæftigt frem og tilbage med sit Instrument, som man løber med en Brand for rigtig at faa den til at blusse. Det lykkes ham virkelig at „blæse sig op“. Han er sjensynlig en stor Virtuos, et godt Stykke af et havareret Geni. Han slaar Triller og Tremulanter; han rejser Tonen, saa den lyder som Brus af Fjældbække; han løfter sit Instrument og blæser ind i Fuldmaanen, der sejler over Tagene. Han er bleven „belt fra det“. Han finder Toner frem fra sin skidne Sæk, som gaar tomroedybt ind i Skotternes Hjerter. De gaar grebne hen til ham og vil stikke ham „Kobbere“ i Haanden; han føler sig saaret. Han vrisser ad dem med Albuerne. Han blæser ad deres „Kob-